Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0826U000298

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 13-02-2026

Статус: Запланована

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Нездолій Євгенія Сергіївна
2. Yevheniia S. Nezdolii

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-9453-6994

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 103

Назва наукової спеціальності: Науки про Землю**

Галузь / галузі знань: природничі науки

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Науки про Землю

Дата захисту:

Спеціальність за освітою: Історія та археологія

Місце роботи здобувача: Інститут геологічних наук НАН України (ІГН НАН України)

Код за ЄДРПОУ: 54117182

Місцезнаходження: 01054

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): PhD 11828

Повне найменування юридичної особи: Інститут геологічних наук Національної академії наук України

Код за ЄДРПОУ: 05417182

Місцезнаходження: вул. О. Гончара, Київ, 01054, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія наук України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Інститут геологічних наук Національної академії наук України

Код за ЄДРПОУ: 05417182

Місцезнаходження: вул. О. Гончара, Київ, 01054, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія наук України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 38.31.25, 38.29.27, 38.31.01, 38.31.03, 38.31.21, 38.31.23

Тема дисертації:

1. Вік та кореляція регіональних палеогеографічних подій плейстоцену України та прилеглих територій (за дрібними ссавцями)

2. Age and correlation of regional paleogeographic events of the Pleistocene of Ukraine and adjacent territories (by small mammals)

Реферат:

1. Дисертаційна робота присвячена визначенню віку та кореляції регіональних палеогеографічних подій плейстоцену України на основі поєднання мікротеріологічного методу і методу палеогеографічних реконструкцій. Мікротеріологічний метод, а саме, вивчення решток зубів дрібних ссавців, застосовується в стратиграфії та палеогеографії плейстоцену України і має перспективи подальшого розвитку. Цьому сприяє залучення нових та ревізія старих палеонтологічних матеріалів, нові дані щодо визначення часу появи та зникнення видів впродовж квартеру, використання вдосконалених біостратиграфічних схем за дрібними ссавцями. В зв'язку з цим виникла наукова ідея: дослідити можливості методу палеогеографічних реконструкцій для визначення віку та кореляції регіональних палеогеографічних подій, довести його

перспективність і паритет щодо мікротеріологічного методу у питаннях датування відносного віку осадових порід, можливостей їх кореляції в рамках місцевих, регіональних та міжрегіональних стратиграфічних схем. Представлена дисертаційна робота подана в руслі важливого напрямку сучасної стратиграфії - подієвої стратиграфії (event stratigraphy). Метою роботи є вивчення палеогеографічних природних подій, задокументованих в розрізах, і використання їх в якості визначних хронологічних границь для вдосконалення кореляції осадових товщ. В дисертаційному дослідженні задіяно дані 39 розрізів в будові яких зафіксовано відклади лесово-ґрунтової, алювіальної, морської та льодовикової формацій. Особисто розглянуто 134 одиниці діагностичних M1. Загальна кількість решток з місцезнаходжень склала 7 тис. 220 екземплярів за даними попередніх дослідників. Найчисельнішу та інформаційно вагому групу складають представники ряду гризуни (Rodentia), яка містить 69 видових таксонів. Найбільша увага приділялась підродині полівкових (Arvicolinae) – мишовидним гризунам, яких в роботі представлено 58 видами. Морфометричним методом було оброблено рештки викопної та сучасної фауни дрібних ссавців – основні вимірювання торкалися морфологічно-структурних елементів зубної системи, а саме діагностичного M1. У дослідженні, окрім мікротеріологічного методу до обов'язкових інструментів розчленування відкладів додано результати палеогеографічних реконструкцій. Поєднання цих методів підвищує роздільну здатність до можливості виокремлення фаз при розчленуванні розрізів осадових формацій плейстоцену України, а також під час кореляції відкладів не тільки на рівні кліматоліту, стадіалу або фаз останнього, а й в перехідних зонах між кліматолітами або стадіалами. Завдяки цим дослідженням уточнено/змінено/встановлено стратиграфічне положення низки місцезнаходжень плейстоцену України. Розрізи алювіальної формації Михайлівської і Колкотовської надзаплавних терас Дністра, а також Нагірненської тераси Дунаю відображають єдиний етап осадконакопичення впродовж раннього неоплейстоцену (mr-tl), що підтверджено субфосильною фауною дрібних ссавців цих місцезнаходжень. Геологічна будова всієї товщі Нагірненської тераси та етапи еволюції фауни дрібних ссавців повністю відображають згаданий раніше комплекс осадконакопичення. Проведено аналіз надморенних та підморенних відкладів ряду покривних зледенінь плейстоцену України. Вперше використано комплексний палеонтолого-формаційний підхід, який дозволив з'ясувати, що відносно ізохронні мікротеріофауни регіонального, або підпорядкованого йому, стратиграфічного підрозділу з відкладів різних формацій, відрізняються за систематичним складом, одонтометрією, палеогеографічними особливостями. Це пов'язано як з умовами осадконакопичення, так і з процесами макро- та мікроеволюції в окремих таксономічних групах за час формування стратиграфічного підрозділу. Висунуто гіпотезу «мікротеріологічних сукцесійних рядів», які обумовлені змінами природного середовища до і після формування відкладів льодовикового комплексу. «Мікротеріологічні сукцесійні ряди» виділені лише для Північного регіону в межах розповсюдження донського та дніпровського льодовиків. Характерною особливістю цих рядів є присутність лемінгових фаун лише в підморенних відкладах часу донського зледеніння, і в надморенних осадках дніпровського гляціалу. Практична цінність наукової роботи: отримані результати морфометричних досліджень зубів викопних полівкових можуть бути використані в систематиці групи, її уточненні та побудові філогенетичних ліній, визначення трендів еволюційного розвитку гризунів. Результати біостратиграфічних досліджень, кореляційних побудов та палеогеографічних реконструкцій можуть бути використані для деталізації кореляційних стратиграфічних схем плейстоцену та побудові удосконалених палеогеографічних карт. Матеріали роботи можуть бути використані з навчально-освітньою метою, наприклад під час викладання курсів «Основи біостратиграфічного методу», «Четвертинна геологія», «Палеозоологія», «Палеогеографія». Ключові слова: дрібні ссавці, полівки, палеонтологія, різногенетичні формації, плейстоцен, стратиграфія, біостратиграфія, палеогеографія, кореляція.

2. This thesis paper focuses on the age and correlation of regional paleogeographic events of the Pleistocene epoch in Ukraine, based on a combination of the microteriological method and the method of paleogeographic reconstruction. The microteriological method, the study of dental remains of small mammals, used in the stratigraphy and paleogeography of the Pleistocene of Ukraine. This method has prospects for further development. This is facilitated by the involvement of new and the revision of old paleontological materials, new data on determining the appearance and disappearance of species during the Quaternary period, using improved

biostratigraphic schemes for small mammals. Our scientific idea: to explore the possibilities of the method of paleogeographic reconstructions for dating and correlating regional paleogeographic events, to involve this method on a par with microteriological method. For problems of dating sedimentary rocks and correlating of local, regional and interregional scales. We can consider this thesis paper in the context an important branch of research in modern stratigraphy – event stratigraphy. The thesis research included 39 outcrops, they contain deposits of loess-soil, alluvial, marine, and glacial formations. Personally reviewed 134 units. According to previous researchers, the total number of remains at these sites was 7,220 specimens. The largest and most informative group is rodents, which contains 69 species taxa. The most attention was paid to the subfamily voles (Arvicolinae) – these are mouse-like rodents, 58 species. In my research for dissecting Quaternary sediments, apart from microteriological method added paleogeographic reconstructions. The complex combination of these methods allowed for a detailed analysis and correlation of Pleistocene sediments of Ukraine. Thanks to these studies, was clarified/changed/established the stratigraphic position of a number of Pleistocene localities in Ukraine. Outcrops of the alluvial formation of the Mykhailivska and Kolkotovska floodplain terraces of the Dniester, as well as the Mountain Terrace of the Danube, reflect a single stage of sedimentation during the Early Neopleistocene (mr-tl), which is confirmed by small mammals of these areas. Geological structure of the entire thickness of the Nagirne terrace and stages of evolution of small mammal fauna. We applied a complex paleontological-formation approach for the first time. And found out that relatively isochronous microtheriofaunas of the regional, or subordinate to him, stratigraphic subdivision of sediments of different formations, differ in systematic composition, odontometry, and paleogeographic features. This is due to sedimentation conditions, and also with the processes of macro- and microevolution in individual taxonomic groups. In this thesis work we proposes the hypothesis of «microteriological successional series», which record changes in the natural environment before and after the formation of glacial complex deposits. «Microteriological successional series» allocated only for the Northern region within the distribution of the Don and Dnieper glaciers. A characteristic feature of these series is the presence of lemming faunas only in the sub-morainic deposits of the Don glaciation, and in the overmoraine sediments of the Dnieper glacial. Practical value of research work: the results of morphometric research of fossil voles teeth can be used in the taxonomy of the group, clarification and construction of phylogenetic lines, determining trends in the evolutionary development of rodents. The results of biostratigraphic studies, correlation constructions, and paleogeographic reconstructions can be used to detail correlation stratigraphic schemes of the Pleistocene and construct improved paleogeographic maps. The materials of the work can be used for educational purposes, for example, for the courses «Fundamentals of the biostratigraphic method», «Quaternary Geology», «Paleozoology», «Paleogeography». Key words: small mammals, voles, paleontology, heterogeneous formations, Pleistocene, stratigraphy, biostratigraphy, paleogeography, correlation.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Нове вирішення актуального наукового завдання

Публікації:

- Попова Л.В., Крочак М., Крохмаль О., Циж (Нездолій) Є.С. Середньоплейстоценова мікротеріофауна печерного місцезнаходження Віняви (Львівська обл.). Вісн. Київ. ун-ту, сер. геол. 2019. Вип. 2 (85). С. 16–22.
- Popova L., Veklych Y., Kovalchuk O., Mishta A., Stachowicz□Rybka R., Gorobets L., Yanenko V., Nezdolii Y., Stupak A., Stakhiv M., Yevstropov A., Lyshenko M., Rekovets L and Barkaszi Z. Within the boundaries of the

Dnipro ice lobe: Biotic dynamics in the Middle Dnipro area (Ukraine) during deglaciation and postglacial stages. Journal of Quaternary Science, 2024. P. 1–18. DOI: 10.1002/jqs.3659 (Q1).

- Popova L., Nezdolii Y., Syniavska I., Rekovets L., Krokhmal O., Mironchuk T., & Dzeverin I. 2022. Spatial and temporal patterns of species 11 replacement in the Middle Pleistocene: a case study of Microtus nivaloides Major, 1902 and morphologically related species of the Northern Black Sea and Azov areas. Journal of Quaternary Science. pp. 1228–1242. DOI: 10.1002/jqs.3445 (Q1).
- Нездолій Є.С. Нові палеонтологічні знахідки дрібних ссавців з плейстоценового місцезнаходження Меджибіж 1. Зб. наукових праць ІГН НАН України. Київ, 2019. Т.12. С.48–54.
- Попова Л.В., Нездолій Є.С., Крохмаль О.І, Рековець Л.І. Поява Microtus agrestis на території України в середньому плейстоцені. GEO&BIO, 2021. С. 102-117. DOI: 10.15407/gb2011.

Наукова (науково-технічна) продукція: матеріали; методи, теорії, гіпотези; методичні документи

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПІВ:

Впровадження результатів дисертації: Впровадження не планується

Зв'язок з науковими темами:

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Крохмаль Олексій Іванович
2. Alexey I. Krohmal

Кваліфікація: к.геол.н., с.н.с., 04.00.09

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Інститут геологічних наук Національної академії наук України

Код за ЄДРПОУ: 05417182

Місцезнаходження: вул. О. Гончара, Київ, 01054, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія наук України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Рідуш Богдан Тарасович
2. Bogdan T. Ridush

Кваліфікація: д.геогр.н., к.і.н., професор, 11.00.04

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-5896-6073

Додаткова інформація: Scopus Author ID: 41662208000; ResearcherID: M-5047-2015; https://scholar.google.com.ua/citations?user=AGs_CbwAAAAJ&hl=uk

Повне найменування юридичної особи: Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Код за ЄДРПОУ: 02071240

Місцезнаходження: вул. Коцюбинського, Чернівці, 58012, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Березовський Анатолій Анатолійович
2. Anatolii A. Berezovskyi

Кваліфікація: д.геол.н., проф., 04.00.09

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-0490-769X

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Криворізький національний університет

Код за ЄДРПОУ: 37664469

Місцезнаходження: ул. Віталія Матусевича, Кривий Ріг, Криворізький р-н., 50027, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Дикань Наталія Іванівна
2. Nataliia I. Dykan

Кваліфікація: д.геол.н., с.н.с., 04.00.09

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-6631-7041

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Інститут геологічних наук Національної академії наук України

Код за ЄДРПОУ: 05417182

Місцезнаходження: вул. О. Гончара, Київ, 01054, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія наук України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Рябоконь Тамара Савівна
2. Tamara S. Riabokon

Кваліфікація: к. геол. н., старший науковий співробітник, 04.00.09

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-6530-3684

Додаткова інформація: Scopus Author ID: 57192236734

Повне найменування юридичної особи: Інститут геологічних наук Національної академії наук України

Код за ЄДРПОУ: 05417182

Місцезнаходження: вул. О. Гончара, Київ, 01054, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія наук України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

Власне Прізвище Ім'я По-батькові голови ради	Ольштинська Олександра Петрівна
Власне Прізвище Ім'я По-батькові головуючого на засіданні	Ольштинська Олександра Петрівна
Відповідальний за підготовку облікових документів	Сюмар Наталія Петрівна
Реєстратор	Юрченко Тетяна Анатоліївна
Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є відповідальним за реєстрацію наукової діяльності	Юрченко Тетяна Анатоліївна